

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาประชาชนบุกรุกพื้นที่
สวนปาล์มน้ำมันและที่ดินที่หมดอายุสัมปทาน
ในจังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ภาคใต้

อ.พ. 2/2564 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 2/2564
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาตรวจสอบ
และแก้ไขปัญหาในที่ดินหมดสัญญาสัมปทานในพื้นที่จังหวัดกระบี่
(นายสถุภุพงษ์ เกี้ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาประชาชน
บุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่ภาคใต้
(นายสาคร เกี้ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและ
แก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
(นายธีรภัทร พริงสุลกะ เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่
สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในเขตพื้นที่ภาคใต้และจังหวัดกระบี่
(นายประเสริฐพงษ์ ทรนุวัตร เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

นางมาลินี คงริน

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางสาวณิชา บุณยสิงห์

นายอนุชา ดีสวัสดิ์

นายนรากร นันทไตรภพ

นางมัลลิกา สมบัติศิริ

นางสาวเมษณีญา สนวนทรัพย์

นางสาวอชฌา ไตรมาลัย

นางเสาวภา วาสนา

นางสาวพรพรรณ เสวกวิหารี

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นิติกรชำนาญการ

วิทยากรปฏิบัติการ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

มกราคม 2564

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ใน พ.ศ. 2526 รัฐบาลได้มีนโยบายมุ่งใจให้ภาคเอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมของป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ “ปาล์มน้ำมัน” ทางภาคใต้ เช่น จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น ต่อมาครบอายุเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมดังกล่าว ได้เกิดปัญหา คือ 1) ปัญหาชาวบ้านเข้าครอบครองสวนปาล์มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ 2) จังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีปัญหาเรื่องประชาชนเรียกร้องขอให้ออกเอกสารสิทธิในที่ดินที่ครบอายุการเข้าทำประโยชน์ของส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อำเภอท่าชนะ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาคือการบุกเบิกที่ดินและการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการรับเรื่องร้องเรียนและอยู่ระหว่างการพิจารณาของส่วนราชการ

จากข้อมูลข้างต้นปัญหาในจังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี นับเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน มีความเกี่ยวเนื่องกับหน่วยงานต่าง ๆ การแก้ปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติต่อการแก้ไขปัญหาที่ดินให้กับประชาชน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายตามชุดของรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายที่มีลักษณะผ่อนปรนหรือบรรเทาปัญหาชั่วคราวเท่านั้น ในขณะที่ประชาชนมีความต้องการที่ดินป่าไม้ที่เสื่อมโทรมของป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อใช้ประโยชน์มากขึ้น ทำให้ปัญหาที่ดินป่าไม้มีความรุนแรงและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ทั้งนี้ ปัญหาที่ชาวบ้านผู้ไร้ที่ดินทำกินที่เข้าครอบครองและเรียกร้องที่ดินสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ของเอกชน และการออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกินให้กับประชาชน ยังเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องรีบดำเนินการแก้ไข ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเสนอญัตติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาประชาชนบุกเบิกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันและที่ดินที่หมดอายุสัมปทานในจังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน เช่น 1) ควรมีนโยบายการดำเนินงานและมาตรการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาการบุกเบิกที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าไม้ที่เสื่อมโทรมของป่าสงวนแห่งชาติ 2) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกกฎหมายเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ของเอกชน 4) การบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลผู้ที่อยู่ในที่ดินป่าไม้ในแต่ละประเภท เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น และกำหนดแนวทางและมาตรการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการเข้าครอบครอง และเรียกร้องที่ดินที่หมดอายุการอนุญาตจากชาวบ้านผู้ไร้ที่ทำกินที่มากบุกเบิกที่ดินป่าไม้ 5) ควรมีมาตรการหรือวิธีการควบคุมอย่างเคร่งครัดไม่อนุญาตชาวบ้านและเอกชนที่ทำผิดเงื่อนไขการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อรักษาพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติให้คงอยู่ดั้งเดิม และเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาต่อไปในอนาคต 6) ภาครัฐควรสำรวจและตรวจสอบการถือครองที่ดินในพื้นที่ที่มีความทับซ้อนในที่ดินระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับประชาชน และเป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน 7) ภาครัฐควรทบทวนแนวเขตที่ดินของรัฐ และบูรณาการการใช้มาตราส่วนแผนที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายและโทษในการบุกเบิกเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของรัฐเพื่อให้ประชาชนรับทราบ หากมีการบุกเบิกที่ดินของรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรีบดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดปัญหาในระยะยาวต่อไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 สารสำคัญ	
1) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหาที่ดินหมดสัญญาสัมปทานในพื้นที่จังหวัดกระบี่ (นายสุภรณ์พงษ์ เกี่ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)	1-1
2) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาประชาชนบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่ภาคใต้ (นายสาคร เกี่ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)	1-2
3) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี (นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ เป็นผู้เสนอ)	1-3
4) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในเขตพื้นที่ภาคใต้และจังหวัดกระบี่ (นายประเสริฐพงษ์ ศรีสุนทร เป็นผู้เสนอ)	1-4
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ	3-1
3.1 ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2561-2562	3-1
3.2 พื้นที่สวนปาล์มในประเทศไทย	3-2
3.3 สรุปข่าวปัญหาการบุกรุกสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์	3-4
3.4 บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)	3-8

ส่วนที่ 1

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหา
ในที่ดินหมดสัญญาสัมปทานในพื้นที่จังหวัดกระบี่
(นายสฤกษ์พงษ์ เกี้ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหาในที่ดิน
หมดสัญญาสัมปทานในพื้นที่จังหวัดกระบี่

เหตุผล

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2526 ได้มีการให้สัมปทานอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้บริเวณพื้นที่
จังหวัดกระบี่ (อำเภอปลายพระยา อำเภออ่าวลึก) เป็นจำนวนหลายหมื่นไร่ โดยมีระยะเวลา 30 ปี ต่อมา
เมื่อครบอายุสัมปทานได้มีมติคณะรัฐมนตรีไม่ต่อสัญญาสัมปทานในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้บริษัทผู้ได้รับ
สัมปทานดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลและขอคุ้มครองชั่วคราว ซึ่งศาลอนุญาตให้คุ้มครองชั่วคราวตามคำขอ
โดยในขณะนี้ใกล้ครบระยะเวลาการคุ้มครองชั่วคราวแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น
ปัญหาที่บริษัทผู้ได้รับสัมปทานอ้างว่าได้มีการรังวัดที่ดินขออนุญาต น.ส. 3 แล้ว หรือการออกเอกสารสิทธิทับซ้อน
ที่ดินของประชาชน หรือปัญหาที่ประชาชนจำนวนมากเรียกร้องที่ดินทำกินจากที่ดินสัมปทาน หรือปัญหา
การบุกรุกครอบครองที่ดินดังกล่าวโดยมีการจับกุมดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก หรือปัญหาการกระทบกระทั่งกัน
ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาที่เรื้อรังล่วงเลยระยะเวลานานเกินควร ไม้มีความ
แน่ชัดว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป และปรากฏว่ามีกรณีร้องเรียนว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย
ในกรณีดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการและออกมาตรการต่าง ๆ มาเพื่อแก้ไข
ปัญหาดังกล่าวแล้วก็ตาม ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรณีนี้ หากปล่อยปละละเลย
ให้เนิ่นช้ายังแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายและความเดือดร้อนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น
ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขและหามาตรการต่าง ๆ
มาดำเนินการ เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในที่ดินสัมปทานว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ซึ่งกรณีดังกล่าว
เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน และมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย
หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาประชาชนบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่ภาคใต้
(นายสาคร เกี่ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาปัญหาประชาชนบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่ภาคใต้

เหตุผล

ด้วยการสัมปทานอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ในการทำสวนปาล์ม จำนวนหลายหมื่นไร่ ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ กำหนดระยะเวลาเช่านาน 30 ปี ได้หมดอายุสัมปทานจากกรมป่าไม้ ต่อมา มีมติ คณะรัฐมนตรีไม่อนุญาตให้ต่อสัญญาสัมปทาน ทางกรมป่าไม้ จึงเข้าดำเนินการยึดคืนพื้นที่ เนื่องจากที่ดินดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่ทางบริษัทผู้ได้รับสัมปทานพยายามดำเนินการทำเรื่องออกเอกสารสิทธิที่ดินขอใช้ประโยชน์ทำสวนปาล์ม แต่สวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานดังกล่าว บางส่วนทางกรมป่าไม้ได้นำมาจัดสรรให้กับคนที่ยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนจากหลายพื้นที่บุกรุกเข้าไปยึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทานในหลายพื้นที่จนเกิดการปะทะกันหลายครั้งกับฝ่ายบริษัทผู้ได้รับสัมปทาน นอกจากนี้ยังมีการร้องเรียนว่า พื้นที่บางส่วนมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไปเรียกรับผลประโยชน์จากรายได้ปาล์มน้ำมัน เจ้าหน้าที่บางส่วนเข้าไปจัดสรรที่ดินขายสิทธิครอบครองกันโดยผิดกฎหมาย เพื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากผลปาล์ม ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกครอบครองที่ดิน จนมีการจับกุมดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก เกิดปัญหาการกระทบกระทั่งกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน ถึงแม้ว่ารัฐดำเนินการแก้ไขปัญหาก็แต่เกิดความล่าช้า ประกอบกับมีบุคคลบางกลุ่มแสวงหาประโยชน์โดยการหลอกลวงและให้ข้อมูลที่บิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ปัญหาไม่เป็นที่ยุติ ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญเกี่ยวกับประโยชน์ของประชาชน หากได้มีการดำเนินการตรวจสอบพื้นที่การบุกรุกและหามาตรการมาเพื่อแก้ไขปัญหา ก็จะส่งผลดีต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวมต่อไป

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหา
ที่ดินทำกินในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
(นายธีรภัทร พริงสุลกะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
ในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เหตุผล

เนื่องด้วยได้มีส่วนราชการและบริษัทเอกชนได้ขอใช้พื้นที่ จำนวน 69,650 ไร่ ในพื้นที่ตำบลคลองพา
และตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีการขอใช้พื้นที่ ดังนี้ กองทัพอากาศ จำนวน
19,200 ไร่ กองทัพบก จำนวน 33,550 ไร่ บริษัทเหมืองแร่กมลลา จำนวน 9,800 ไร่ และบริษัทประมงชีวิต
จำนวน 7,100 ไร่ แต่ปัจจุบันส่วนราชการและเอกชนดังกล่าวมิได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว ประกอบกับ
ได้มีเกษตรกรในพื้นที่ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 โดยไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ
ในที่ดินทำกินได้ เนื่องจากติดปัญหาเป็นที่ดินที่ส่วนราชการและเอกชนได้ขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวไว้
อีกทั้ง เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562 สถาบันธรรมาภิบาลไทยได้จัดเวทีเสวนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่
เกษตรกร เรื่อง การปฏิรูปที่ดินสัมปทาน ณ ศาลาประชาคม อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรับฟัง
ปัญหาจากประชาชนในพื้นที่ โดยมีประชาชนกว่า 5,000 คน เข้าร่วมการเสวนาในเวทิดังกล่าว

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวปรากฏว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจการดูแล
ของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หากทางกรมป่าไม้ได้มีการพิจารณาตรวจสอบ
และเห็นว่าสามารถส่งมอบที่ดินให้แก่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เพื่อดำเนินการจัดสรรที่ดินให้กับเกษตรกรตามกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ จะทำให้การแก้ไข
ปัญหาที่ดินดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและภาคีรัฐมากยิ่งขึ้นต่อไป
ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะต้องเร่งดำเนินการศึกษาและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
ให้แก่ประชาชน เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบและยั่งยืน
 อีกทั้งยังสามารถลดความเหลื่อมล้ำให้แก่ประชาชน อันสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติและ
แผนปฏิรูปประเทศด้านการลดความเหลื่อมล้ำโดยการกระจายการถือครองที่ดินแก่เกษตรกรเพื่อใช้ประโยชน์
ในที่ดินต่อไป

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่
สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในเขตพื้นที่ภาคใต้และจังหวัดกระบี่
(นายประเสริฐพงษ์ ศรนวัตร์ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุ
สัมปทานในเขตพื้นที่ภาคใต้และจังหวัดกระบี่

เหตุผล

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบันมีบริษัทเอกชน ห้างหุ้นส่วนและบุคคลธรรมดา ที่ได้รับสิทธิ
จากกรมป่าไม้ให้เช่าสัมปทานพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในหลายเขตพื้นที่ของภาคใต้และจังหวัดกระบี่ ซึ่งสัมปทาน
ดังกล่าวได้หมดอายุลง โดยบางพื้นที่หมดอายุมาแล้วหลายปี แต่พบว่า บริษัทเอกชนหลายบริษัทยังคงนำ
เครื่องจักรเข้าไปบุกรุกโดยการปรับถนน ปรับพื้นที่ภายในสวนปาล์มน้ำมันและเข้าไปอ้างสิทธิครอบครอง
เพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้รับอนุมัติให้ต่อใบอนุญาตสัมปทานจากกรมป่าไม้ อาทิเช่น
บริษัท ยูนิวานิช จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ซึ่งประชาชนในพื้นที่ต้องการทวงถามความคืบหน้าการจัดสรรที่ดิน
ทำกินสวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทาน เพื่อนำที่ดินเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกิน
โดยขณะนี้ประชาชนที่เดือดร้อนในหลายจังหวัด ได้พยายามเข้าชื่อกันเพื่อเรียกร้องให้ภาครัฐพิจารณาจัดสรร
ที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรที่ไร้ที่ดินทำกินตามมติคณะรัฐมนตรีและเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกภาคส่วน
ที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีกับผู้บุกรุก ซึ่งเรื่องดังกล่าวยังไม่มีกรดำเนินการให้คืบหน้าแต่อย่างใด

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

ปัญหาเรื่องประชาชนบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันหมดอายุสัมปทานที่เอกชนเข้าทำประโยชน์

ใน พ.ศ. 2526 รัฐบาล พลเอก เปรม ติณสูลานนท์¹ ได้มีนโยบายมุ่งใจให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมของป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ “ปาล์มน้ำมัน” ทางภาคใต้ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ (อำเภอปลายพระยา อำเภออ่าวลึก) มีระยะเวลา 30 ปี (พ.ศ. 2526-2556) ต่อมาครบอายุเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมดังกล่าว และเกิดปัญหาชาวบ้านเข้าครอบครองสวนปาล์มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ และเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 ได้มีกลุ่มชาวบ้านจากจังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ใกล้เคียง เรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกสัญญาเช่าพื้นที่ป่าของเอกชนที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 200 ไร่ ขึ้นไป ซึ่งดำเนินการปลูกปาล์มน้ำมันและให้นำที่ดินดังกล่าวมาจัดสรรให้กับชาวบ้านผู้ไร้ที่ดินทำกินหรือให้กับเกษตรกร และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2546² เรื่อง การบุกรุกที่ดินของกลุ่มชาวบ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่ สรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ว่า พื้นที่ใดสมควรให้เอกชนทำประโยชน์ต่อก็ควรพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนและพิจารณากำหนดระยะเวลาและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม

ต่อมาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมเพื่อหารือแนวทางแก้ไขปัญหาช้างต้น โดยสรุปมติคณะรัฐมนตรี³ มีสาระสำคัญดังนี้ 1) พื้นที่ที่หมดอายุการอนุญาต ให้ยุติการอนุญาตต่ออายุการเข้าทำประโยชน์ไว้ก่อน 2) พื้นที่ที่ยังไม่หมดอายุการอนุญาต หากผิดเงื่อนไขการอนุญาตควรให้พิจารณายกเลิกการอนุญาตการเข้าทำประโยชน์ โดยให้นำพื้นที่ทั้ง 2 ลักษณะ มาจัดระเบียบการอนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ โดยให้พิจารณาจัดให้ชาวบ้านผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองในพื้นที่เป็นหลัก แต่พบว่าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีมีความล่าช้า และบางพื้นที่ยังไม่มีการดำเนินการแต่อย่างใด รวมถึงบางพื้นที่หมดอายุการอนุญาตแล้ว แต่เอกชนก็ยังไม่ยอมออกจากพื้นที่และยังคงมีการครอบครองเข้าทำประโยชน์อย่างต่อเนื่อง และที่ดินบางแปลงยังพบว่าเอกชนที่มีการขออนุญาตอยู่เดิมได้เปลี่ยนมือขายต่อให้แก่เอกชนรายใหม่⁴ ทั้งนี้ชาวบ้านที่เข้าครอบครองสวนปาล์มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ มีความต้องการให้รัฐจัดสรรที่ดินทำกินให้โดยเร็ว แต่เรื่องดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันกับความต้องการของชาวบ้านที่ต้องการ

¹ ทิศทางปาล์มน้ำมันและทรัพยากรธรรมชาติ (15 มิถุนายน 2562). สยามรัฐ. สืบค้น 21 ธันวาคม 2563 จาก <https://siamrath.co.th/n/84924>

² กรมป่าไม้. (2 สิงหาคม 2562). เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาประชาชนบุกรุกพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่ภาคใต้ [หนังสือราชการ]. (ทส 1602.65/15549).

³ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (26 สิงหาคม 2546). ผลการประชุมหารือแนวทางแก้ไขปัญหาคณะรัฐมนตรีเข้าครอบครองสวนปาล์มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 18 ธันวาคม 2563 จาก <https://cabinet.soc.go.th>

⁴ ธิบดี! แก้ปัญหาพิพาทที่ดินหมดสัมปทาน ชาวบ้านดัน นายทุนคือ รัฐนี่. (9 ตุลาคม 2562). ศูนย์ข่าวภูเก็ต. สืบค้น 9 ธันวาคม 2563 จาก 1live.com/detail/9620000097404

ที่ดินทำกิน จึงทำให้ชาวบ้านหลายพื้นที่บุกรุกเข้ายึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในหลายพื้นที่ และเกิดการปะทะกันระหว่างชาวบ้านและเอกชน

ทั้งนี้ การขออนุญาตใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ไม่ได้ใช้หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559⁵ ตามความในมาตรา 11 ได้กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 20 ในกรณีที่ป่าสงวนแห่งชาติใดมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา 16 ทวิ ให้อธิบดี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรมได้ ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต โดยเสียค่าตอบแทนตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด แต่ในกรณีที่จะอนุญาตให้เกินหนึ่งพันไร่ต่อราย ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2559 กรมป่าไม้ ได้เสนอขอยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546 เรื่อง ผลการประชุมหารือแนวทางแก้ไขปัญหากรณีราษฎรเข้าครอบครองสวนปาล์มในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เอกชนขอใช้ประโยชน์ และต่อมาใน พ.ศ. 2563 กรมป่าไม้ได้ออกระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2563⁶ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่ขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่า หรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงบุคคลที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจัดให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามที่กรมป่าไม้กำหนดไว้ ทั้งนี้ การขออนุญาตเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมันในเขตพื้นที่ป่าไม้ ในท้องที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดกระบี่ ยังขัดมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546 กรมป่าไม้จะนำเสนอรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อโปรดพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณายกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ต่อไป

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2555 คณะกรรมาธิการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁷ พิจารณาปัญหาการยึดครองพื้นที่ของกรมป่าไม้ภายหลังหมดอายุสัมปทานในพื้นที่

⁵ “พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559” (24 พฤษภาคม 2559). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอน 46 ก.

⁶ “ระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2563” (17 เมษายน 2563). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 89 ง.

⁷ สรุปผลการประชุมคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 42. (24 ตุลาคม 2555). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 9 ธันวาคม 2563 จาก

จังหวัดกระบี่ โดยพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการที่มีกลุ่มบุคคลได้ใช้กำลังและมีอาวุธยึดครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ที่หมดอายุการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ ทำให้ราษฎรโดยรอบและผู้ประกอบการ เกิดความหวาดกลัว รวมทั้งมีการนำพื้นที่ดังกล่าวไปปิดประกาศแบ่งขายหรือให้เช่า โดยมีเงื่อนไขว่า ต้องอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่นั้น ทำให้มีราษฎรหลงเชื่อเป็นจำนวนมาก จึงได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมพิจารณาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ มีดังนี้

1) คณะกรรมการฯ จะสรุปกรณีปัญหาการยึดครองพื้นที่ของกรมป่าไม้ภายหลังหมดอายุสัมปทาน ในพื้นที่จังหวัดกระบี่แล้วรายงานนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้รับทราบ สถานการณ์ในพื้นที่และพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

2) คณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546

3) คณะกรรมการฯ จะมีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้พิจารณาดังคณะทำงานของกรมป่าไม้ในการแก้ไขปัญหาการยึดครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ภายหลังหมดอายุสัมปทานในพื้นที่จังหวัดกระบี่ โดยยึดแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546 เป็นหลักในการปฏิบัติ

4) คณะกรรมการฯ จะมีหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเพื่อให้สนธิกำลังเพิ่มในพื้นที่จังหวัด กระบี่

5) จังหวัดกระบี่ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ สถานการณ์การบุกรุกและการยึดครองพื้นที่ว่าไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการได้รับสิทธิในที่ดิน

จังหวัดที่มีการเรียกร้องให้ภาครัฐนำที่ดินหลังหมดอายุการเข้าทำประโยชน์ เช่น

1) จังหวัดกระบี่

เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2561⁸ มีกลุ่มชาวบ้านจากจังหวัดกระบี่ และจังหวัดใกล้เคียง จำนวนกว่า 100 คน เดินทางมารวมตัวกันที่บริเวณสวนปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เพื่อเรียกร้อง ให้ภาครัฐนำที่ดินหลังหมดอายุสัมปทานของบริษัทฯ จำนวนกว่า 10,981 ไร่ มาจัดสรรให้ชาวบ้านที่ยากจน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2546

2) จังหวัดสุราษฎร์ธานี⁹

เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2563 เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ยึดที่ดินที่ถือครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อนำมาจัดสรรให้พี่น้อง

https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/environment/download/article/article_20121025140003.pdf

⁸ ยึดคืนพื้นที่สวนปาล์มกระบี่หมดสัมปทานอีกกว่า 130 ไร่. (19 มกราคม 2562). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 9 ธันวาคม 2563 จาก <https://mgronline.com/south/detail/9620000006542>

⁹ ธรรมนัส โชว์ยึดที่ดิน ส.ป.ก.สุราษฎร์จากนายทุนสวนปาล์ม จัดสรรให้ชาวบ้าน. (14 มีนาคม 2563). Phukhao Post. สืบค้น 9 ธันวาคม 2563 จาก <https://phukhaopost.com/news/4-0-8091-ธรรมนัส-โชว์ยึดที่ดิน-ส.ป.ก.สุราษฎร์-จากนายทุนสวนปาล์ม-จัดสรรให้ชาวบ้าน>

ประชาชนและเกษตรกร ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากมีกลุ่มผู้บุกรุก เข้าถือครองแปลงที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 ที่หมดอายุสัมปทาน ในพื้นที่หมู่ 5 ตำบลไทรทอง อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานมอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.4-01) ให้กับประชาชนเพื่อนำที่ดินมาจัดสรรให้แก่เกษตรกรตามนโยบายของรัฐบาล

3) จังหวัดตรัง¹⁰

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดตรัง (กอ.รมน.) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จังหวัดตรัง เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง เนื้อที่กว่า 638 ไร่ที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสายคลองร่มเมือง-ป่าสายควน และป่าเกาะอายกลิ้ง หลังได้รับการร้องเรียนจากชาวบ้านว่า มีนายทุนนำเครื่องจักรกลเข้าไปบุกรุก ด้วยการไถปรับถนนใหม่ และปรับพื้นที่ภายในสวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานดังกล่าว เพื่อครอบครองเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ต่อไป ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้รับอนุมัติให้ต่อใบอนุญาตเข้าทำประโยชน์จากกรมป่าไม้

ปัจจุบันยังมีความขัดแย้งในพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดการฟ้องร้องคดีระหว่างชาวบ้านและเอกชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น กรณีปัญหาสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่¹¹ ที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์จากกรมป่าไม้ ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาเช่านาน 30 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2526 ถึงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2556 โดยบริษัทเอกชนได้ยื่นขอต่ออายุการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มติคณะรัฐมนตรีในขณะนั้นไม่อนุญาต กรมป่าไม้จึงเข้าดำเนินการยึดคืนพื้นที่ เนื่องจากที่ดินดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และต่อมาทางบริษัทเอกชนได้ยื่นขอให้ศาลจังหวัดกระบี่ มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว โดยอ้างว่าพื้นที่ดังกล่าว อยู่ในระหว่างการยื่นขอเอกสารสิทธิ น.ส.3 ก. และบริษัทเอกชนได้ยื่นขอมาก่อนจะประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ต่อมาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ศาลจังหวัดกระบี่ มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ตลอดจนปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาการบุกรุกเข้ายึดครองสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในหลายพื้นที่ก็ยังคงอยู่การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินหมดอายุสัญญาสัมปทานการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ ได้แก่

1) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)¹² เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งดำเนินการแก้ไขปัญหาชาวบ้านผู้ไร้ที่ดินทำกินที่เข้าครอบครองและเรียกร้องที่ดินสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์

¹⁰ ตรัง ชาวบ้านร้องนายทุนเตรียมสุข พท.สวนปาล์มหมดสัมปทาน. (16 มิถุนายน 2563). 77 ข่าวเด็ด. สืบค้น 9 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.77kaoded.com/news/mydear/1730868>

¹¹ ส.ส.เขต 2 ยื่นญัตติแก้ปัญหาสวนปาล์มหมดสัมปทาน. (22 กรกฎาคม 2562). บ้านเมือง. สืบค้น 1 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.banmuang.co.th/news/region/157787>

¹² ยึดคืนสวนปาล์มต้นกระบี่สมาร์ทซีดีโมเดล. (29 มิถุนายน 2563). สำนักข่าวไทย. สืบค้น 1 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.mcot.net/viewtna/5ef98fefe3f8e40af14569fa>

เช่น เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เข้ายึดคืนที่ดินสวนปาล์มจากบริษัทในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งต่อมาบริษัทเอกชนมีหนังสือแสดงเจตนาส่งมอบการครอบครองที่ดินคืนให้แก่ ส.ป.ก. เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2562 และ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จัดสรรงบประมาณในการปรับพื้นที่สวนปาล์มน้ำมัน เพื่อเตรียมส่งมอบพื้นที่ให้แก่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เพื่อพิจารณาดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ชุมชนตามนโยบาย

2) กรมป่าไม้

กรมป่าไม้ได้ออกระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่ขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่า หรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงบุคคลที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจัดให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามที่กรมป่าไม้กำหนดไว้

ปัญหาเรื่องประชาชนเรียกร้องขอให้ออกเอกสารสิทธิในที่ดินที่ครบอายุการเข้าทำประโยชน์ของส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีปัญหาเรื่องประชาชนเรียกร้องขอให้ออกเอกสารสิทธิในที่ดินที่ครบอายุการเข้าทำประโยชน์ของส่วนราชการและเอกชนในพื้นที่อำเภอท่าชนะ ปัจจุบันประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลคลองพาและตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับความเดือดร้อนเรื่องปัญหาที่ดินทำกินเนื่องจากประชาชนเข้าครอบครองทำประโยชน์ที่ดินมาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 โดยไม่สามารถออกเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินได้ เนื่องจากติดปัญหาเป็นที่ดินที่ส่วนราชการและเอกชนได้ขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวจำนวน 69,650 ไร่

ต่อมาสถาบันธรรมาภิบาลไทยเล็งเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลคลองพาและตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จำนวนประมาณ 4,600 ครัวเรือน จึงได้จัดเวทีเสวนาเรื่อง “การปฏิรูปที่ดินป่าสัมปทาน 16 ปี ที่รอคอย” เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562 ณ ศาลาประชาคมอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการจัดเสวนาในครั้งนี้เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พื้นที่กรมธนารักษ์ และพื้นที่ทับซ้อนเขตอุทยานแห่งชาติ ที่มีมานานนับ 10 ปี โดยประชาชนได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนในเรื่องดังกล่าว โดยผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พร้อมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาร่วมรับเรื่องร้องเรียนจากปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน

จากข้อมูลข้างต้นปัญหาในจังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี นับเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน มีความเกี่ยวเนื่องกับหน่วยงานต่าง ๆ การแก้ปัญหของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดิน

ในพื้นที่ป่าไม้¹³ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติต่อการแก้ไขปัญหาที่ดินต่าง ๆ ให้กับประชาชน เช่น ประชาชนบุกรุกพื้นที่หมดยุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ของเอกชน และการขออนุญาตเอกสารสิทธิที่ดินทำกินของประชาชน นอกจากนี้ สภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้บางแห่งมีการครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์โดยชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้ และยังมีความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเอง รวมถึงประชาชนบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อเข้าไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมารัฐได้กำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาหลายประการ แต่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเสมอตามการเปลี่ยนแปลงของการบริหารประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายที่มีลักษณะผ่อนปรนหรือบรรเทาปัญหาชั่วคราวเท่านั้น ในขณะที่ประชาชนมีความต้องการที่ดินป่าไม้เพื่อมาใช้ประโยชน์มากขึ้น ทำให้ปัญหาที่ดินป่าไม้มีความรุนแรงและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน ขาดความสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมามีเกี่ยวกับเรื่องที่ดินสวนปาล์มในพื้นที่ภาคใต้ที่ครอบครองเข้าทำประโยชน์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการออกระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่ขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่า หรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงบุคคลที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจัดให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามที่กรมป่าไม้กำหนดไว้ และปัญหาการขออนุญาตเอกสารสิทธิที่ดินของกรมป่าไม้ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา 26 (4)¹⁴ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว ถ้าเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว เมื่อ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้น และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ ในการพิจารณาว่าเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในส่วนใดได้ส่งมอบและเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา 26 (4) ส.ป.ก. จะใช้เงื่อนไขหลักในการพิจารณา 3 ข้อ คือ

- 1) มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน
- 2) มีมติคณะรัฐมนตรีมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
- 3) มติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณ

ในการเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

¹³ คณะกรรมาธิการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). การแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ของชาติ. สืบค้น 2 ธันวาคม 2563 จาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d090858-02.pdf

¹⁴ 'พิธา' เชิญ ส.ป.ก. และกรมป่าไม้ ขอบังคับใช้กฎหมายที่ดินมาตรฐานเดียวกันไม่ว่าคนรวยหรือคนจน. (28 ธันวาคม 2562). ประชาไท. สืบค้น 21 กรกฎาคม 2563 จาก <https://prachatai.com/journal/2019/12/85699>

เมื่อเข้าเงื่อนไขทั้ง 3 ข้อครบถ้วน ถือว่าเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติตาม พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ซึ่งปัจจุบันการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) และแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

ทั้งนี้ ปัญหาที่ชาวบ้านผู้ไร้ที่ดินทำกินที่เข้าครอบครองและเรียกร้องที่ดินสวนปาล์มที่หมดอายุ การอนุญาตเข้าทำประโยชน์ของเอกชน และการออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกินให้กับประชาชน ยังเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องรีบดำเนินการแก้ไข คือ

1. ภาครัฐควรมีนโยบายการดำเนินงานและมาตรการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าไม้ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกกฎหมายเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ของเอกชน ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลผู้ที่อยู่ในที่ดินป่าไม้ในแต่ละประเภท

3. ควรกำหนดแนวทางและมาตรการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการเข้าครอบครอง และเรียกร้องที่ดินที่หมดอายุการอนุญาตจากชาวบ้านผู้ไร้ที่ทำกิน

4. ควรมีมาตรการหรือวิธีการควบคุมอย่างเคร่งครัดไม่ให้อาชาวบ้านและเอกชน ที่ทำผิดเงื่อนไขการอนุญาตการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อรักษาพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติให้คงอยู่ดั้งเดิม และเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาต่อไปในอนาคต

5. ภาครัฐควรสำรวจและตรวจสอบการถือครองที่ดินในพื้นที่ที่มีความทับซ้อนในที่ดินระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับประชาชน และเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน

6. ภาครัฐควรทบทวนแนวเขตที่ดินของรัฐ และบูรณาการการใช้มาตราส่วนแผนที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

7. ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายและโทษในการบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของรัฐเพื่อให้ประชาชนรับทราบ หากมีการบุกรุกที่ดินของรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรีบดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดการสะสมปัญหาในระยะยาว

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาญาติ

3.1 ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2561-2562

ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2561-2562 จำนวน 102,484,072.71 ไร่ หรือร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศ

ตารางที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2561-2562

ภูมิภาค	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	ร้อยละพื้นที่ป่าไม้
ภาคกลาง	56,912,645.90	12,221,308.19	21.47
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	104,823,709.22	15,751,998.42	15.03
ภาคตะวันออก	21,550,883.56	4,726,696.64	21.93
ภาคตะวันตก	34,038,210.43	20,134,123.90	59.15
ภาคใต้	46,154,901.40	11,227,760.46	24.33
ภาคเหนือ	60,048,349.14	38,422,185.10	63.99
รวม	323,528,699.65	102,484,072.71	31.68

ที่มา: บทสรุปผู้บริหาร โครงการจัดข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2561 - 2562 โดยกรมป่าไม้, 2562, สืบค้น 3 ธันวาคม 2563 จาก http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/rfd_forestarea2561_62_executive-summary.pdf

ภาพที่ 1 พื้นที่ป่าไม้ภาคใต้

ที่มา: บทสรุปผู้บริหาร โครงการจัดข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2561 - 2562 โดยกรมป่าไม้, 2562, สืบค้น 3 ธันวาคม 2563 จาก http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/rfd_forestarea2561_62_executive-summary.pdf

ภาคใต้: ครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัด มีพื้นที่ทั้งหมด 46,154,901.40 ไร่ พบพื้นที่ป่าไม้ 11,227,760.46 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.33 จังหวัดที่มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เทียบกับพื้นที่จังหวัดมากที่สุด ได้แก่ ระนอง (ร้อยละ 53.45) รองลงมา คือ สตูล (ร้อยละ 40.14) ยะลา (ร้อยละ 32.51) พังงา (ร้อยละ 32.35) สุราษฎร์ธานี (ร้อยละ 28.78) นราธิวาส (ร้อยละ 26.62) ตรัง (ร้อยละ 23.14) ชุมพร (ร้อยละ 21.47) ภูเก็ต (ร้อยละ 20.61) นครศรีธรรมราช (ร้อยละ 18.41) กระบี่ (ร้อยละ 17.20) พัทลุง (ร้อยละ 16.27) สงขลา (ร้อยละ 11.19) และปัตตานี (ร้อยละ 5.56)

3.2 พื้นที่สวนปาล์มในประเทศไทย

ตารางที่ 2 ปาล์มน้ำมัน: เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2561¹

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
รวมทั้งประเทศ	5,878,127	5,352,641	15,534,984	2,902
ภาคเหนือ	88,753	75,975	97,353	1,281
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	203,694	167,247	257,966	1,542
ภาคกลาง	516,691	487,720	1,218,748	2,499
ภาคใต้	5,068,989	4,621,699	13,960,917	3,021
เชียงราย	12,479	11,835	18,588	1,571
พะเยา	3,152	2,937	4,232	1,441
ลำปาง	2,000	2,000	2,104	1,052
ลำพูน	1,203	1,203	1,385	1,151
เชียงใหม่	1,359	1,359	1,166	858
แม่ฮ่องสอน	209	209	-	-
ตาก	2,217	1,639	1,547	944
กำแพงเพชร	7,507	6,890	9,157	1,329
สุโขทัย	9,231	6,853	4,944	721
แพร่	1,833	1,450	606	418
น่าน	4,215	3,447	2,593	752
อุตรดิตถ์	4,287	4,011	3,452	861
พิษณุโลก	16,055	12,565	21,933	1,746
พิจิตร	414	287	394	1,373
นครสวรรค์	2,745	2,043	2,130	1,043
อุทัยธานี	9,669	9,103	12,414	1,364
เพชรบูรณ์	10,178	8,144	10,708	1,315
เลย	20,572	16,541	31,827	1,924
หนองบัวลำภู	6,783	5,934	5,226	881
อุดรธานี	24,857	24,171	30,700	1,270
หนองคาย	19,430	17,285	25,896	1,498
บึงกาฬ	27,052	21,579	42,774	1,982
สกลนคร	22,823	16,082	17,495	1,088
นครพนม	6,932	5,777	6,301	1,091

¹ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). ปาล์มน้ำมัน: เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2561.

สืบค้น 3 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/oilpalm%2061.pdf>

จังหวัด	เนื้อที่ขุดค้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
มุกดาหาร	3,525	2,412	3,508	1,454
ยโสธร	3,530	3,493	4,364	1,249
อำนาจเจริญ	5,383	5,244	7,239	1,380
อุบลราชธานี	20,631	16,216	27,197	1,677
ศรีสะเกษ	8,308	5,951	9,017	1,515
สุรินทร์	5,695	2,980	4,523	1,518
บุรีรัมย์	7,427	5,130	9,933	1,936
มหาสารคาม	173	173	121	699
ร้อยเอ็ด	1,627	1,529	2,583	1,689
กาฬสินธุ์	5,396	5,217	6,830	1,309
ขอนแก่น	1,827	1,813	2,437	1,344
ชัยภูมิ	3,872	3,789	7,506	1,981
นครราชสีมา	7,851	5,931	12,489	2,106
สระบุรี	7,196	6,921	22,571	3,261
ลพบุรี	2,982	2,815	4,189	1,488
สิงห์บุรี	29	29	83	2,862
ชัยนาท	1,376	1,295	1,576	1,217
สุพรรณบุรี	1,453	1,429	2,595	1,816
ปทุมธานี	8,154	8,066	30,072	3,728
นครนายก	4,443	2,680	5,931	2,213
ปราจีนบุรี	16,304	14,610	27,255	1,866
ฉะเชิงเทรา	28,969	23,356	50,635	2,168
สระแก้ว	41,316	39,153	80,108	2,046
จันทบุรี	24,735	24,382	52,058	2,135
ตราด	63,141	61,629	170,223	2,762
ระยอง	32,194	29,629	74,812	2,525
ชลบุรี	109,559	108,040	308,655	2,857
สมุทรปราการ	84	77	150	1,948
กาญจนบุรี	15,369	14,742	23,369	1,585
ราชบุรี	9,879	9,413	14,411	1,531
เพชรบุรี	13,147	12,966	27,640	2,132
ประจวบคีรีขันธ์	136,361	126,488	322,415	2,549
ชุมพร	1,026,000	971,251	3,008,153	3,097
ระนอง	147,386	119,055	366,956	3,082
สุราษฎร์ธานี	1,306,973	1,179,458	3,640,097	3,086
พังงา	261,668	234,566	701,746	2,992
ภูเก็ต	2,035	1,774	4,593	2,589
กระบี่	1,138,323	1,086,190	3,383,122	3,115
ตรัง	230,439	191,969	556,291	2,898
นครศรีธรรมราช	607,583	530,058	1,553,088	2,930
พัทลุง	72,449	57,997	148,996	2,569
สงขลา	70,371	62,530	156,546	2,504
สตูล	115,775	108,266	276,557	2,554
ปัตตานี	24,455	18,273	45,772	2,505
ยะลา	7,303	6,728	10,574	1,572
นราธิวาส	58,229	53,564	108,426	2,024

ที่มา: ตารางแสดงรายละเอียดปาล์มน้ำมัน โดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561, สืบค้น 3 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/oilpalm%2061.pdf>

3.3 สรุปข่าวปัญหาการบุกรุกสวนปาล์มที่หมดอายุการอนุญาตเข้าทำประโยชน์

1) ปัญหาการบุกรุกสวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน

1.1) เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2561 กลุ่มชาวบ้านจากจังหวัดกระบี่ และจังหวัดใกล้เคียง จำนวนกว่า 100 คน และทนายความที่ปรึกษากลุ่มเรียกร้องที่ดินทำกิน เดินทางมารวมตัวกันที่บริเวณสวนปาล์มน้ำมันขาดอายุสัมปทาน เพื่อเรียกร้องให้ภาครัฐนำที่ดินหลังหมดอายุสัมปทาน จำนวนกว่า 10,981 ไร่ มาจัดสรรให้ชาวบ้านที่ยากจนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2546 พร้อมปักป้ายข้อความหน้าแปลงสวนปาล์ม เพื่อแสดงเจตจำนงในการเข้ามาในพื้นที่ แต่ได้มีกลุ่มคนประมาณ 30 คน เข้ามาขัดขวางกลุ่มเรียกร้องที่ดินทำกิน และขับไล่ให้ออกไปจากพื้นที่ จนมีการโต้เถียงกัน เนื่องจากคนกลุ่มนี้ ระบุว่า ที่ดินบริเวณดังกล่าวชาวบ้านในพื้นที่ได้เข้าครอบครองทำกินแล้ว โดยมีต้นปาล์มน้ำมันคนละ 200 ต้น จึงห้ามไม่ให้กลุ่มเรียกร้องที่ดินทำกินเข้ามาในพื้นที่โดยเด็ดขาด ทั้งนี้ ตัวแทนชาวบ้านที่ครอบครองพื้นที่ กล่าวว่า หลังหมดอายุสัมปทานจากบริษัทเอกชน ชาวบ้านในพื้นที่ หมู่ 8 ตำบลปลายพระยา จำนวนกว่า 900 คน ได้เข้ามาดูแลสวนปาล์มแห่งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบ ไม่ต้องการให้มวลชนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในบริเวณดังกล่าว เพราะเกรงว่าจะก่อความไม่สงบในพื้นที่ และชี้แจงถึงการเข้ามาในพื้นที่ว่าได้มีการแจ้งให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.ปลายพระยา รับทราบแล้ว การเข้ามาไม่ได้หวังมาเก็บผลปาล์มน้ำมัน แต่จะมาเรียกร้องที่ดินหมดอายุสัมปทานให้แก่ชาวบ้านทุกคนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และย้ายไปปักหลักที่บริเวณสวนปาล์มที่เกาะกลางถนนเข้าเทิร์น เหตุการณ์จึงยุติ และที่ผ่านมากลุ่มผู้เรียกร้องที่ดินทำกินได้เข้าชุมนุมเรียกร้องในพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมป่าไม้ให้นำพื้นที่มาจัดสรรให้แก่ชาวบ้านคนจนตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2546 แต่ถูกเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐผลักดันให้ออกจากพื้นที่ จึงทำให้การดำเนินการตรวจสอบล่าช้า และไม่ต่อเนื่อง จึงต้องการให้หน่วยงานเกี่ยวข้องตรวจสอบ²

1.2) เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2562 เจ้าหน้าที่ป่าไม้ศูนย์ป้องกันและปราบปรามที่ 4 และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง นำกำลังยึดคืนสวนปาล์มหมดสัมปทานในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาแก้วและป่าควนยิงวัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกระบี่ กว่า 130 ไร่ โดยเข้าตรวจสอบพื้นที่ป่าสงวน 3 แปลง ในพื้นที่บ้านบางเจริญ หมู่ 5 ตำบลนาเหนือ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกระบี่ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาแก้วและป่าควนยิงวัว พบว่ามีการทำลายต้นปาล์มเพื่อเตรียมพื้นที่ปลูกแซม เจ้าหน้าที่จึงได้ทำการตรวจยึด ทั้งนี้ พื้นที่ดังกล่าวเดิมเป็นพื้นที่ที่กรมป่าไม้อนุญาตให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนเข้าทำประโยชน์ ซึ่งต่อมาหมดอายุสัมปทาน กรมป่าไม้ไม่อนุญาตให้ต่อสัญญาสัมปทาน และจากนั้นทางกรมป่าไม้จึงส่งเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการเจาะต้นปาล์มเพื่อฉีดน้ำยาฆ่าต้นปาล์มในพื้นที่กว่า 130 ไร่ แต่ภายหลังพบว่ามีกลุ่มบุคคลเข้าไปบุกรุก โดยนำต้นปาล์มอ่อนไปปลูกแซมในพื้นที่ จำนวน 2 แปลง และอีกแปลงกำลังอยู่ในระหว่างการปรับสภาพพื้นที่ พร้อมตรวจพบกระท่อมสำหรับเฝ้าสวนปาล์ม 1 หลัง เจ้าหน้าที่จึงเข้าทำลายต้นปาล์มอ่อนทั้งหมด พร้อมแจ้งความลงบันทึกตรวจยึดพื้นที่ทั้งหมดไว้ที่ สภ.อำเภอลำลูกเกด จำนวน 3 แปลง คือ แปลงที่ 1 เนื้อที่ 13 ไร่ 2 งาน 12 ตารางวา แปลงที่ 2 เนื้อที่ 61 ไร่ 56 ตารางวา และแปลงที่ 3 เนื้อที่ 57 ไร่ 8 ตารางวา พร้อมแจ้งข้อหาในความผิด

² หวิดปะทะ กลุ่มผู้เรียกร้องที่ดินทำกินฯ กระบี่ รวมตัวชุมนุมในสวนปาล์มหมดสัมปทาน ขณะกลุ่มชายฉกรรจ์ออกมาต้าน. (2561). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 4 ธันวาคม 2563 จาก <https://mgronline.com/south/detail/9610000090147>

ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 11 มาตรา 14 มาตรา 54 และมาตรา 69 ซึ่งได้ติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีต่อไป³

1.3) เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 หัวหน้าหน่วยเฉพาะกิจปราบปรามพิเศษ (พยัคฆ์ไพร) นำทีมปฏิบัติการร่วมเฉพาะกิจยุทธการพิทักษ์ป่า 1/2562 (นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง) พร้อมด้วย หัวหน้าชุดปฏิบัติการพิเศษป่าไม้ตรัง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.สิเกา และกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าตรวจสอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าสายควนหละ ป่าเขาหวาง พื้นที่หมู่ 2 ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง เนื้อที่ 19 ไร่ 3 งาน หลังจากเจ้าหน้าที่ได้ทำการจับกุมและตรวจยึดพื้นที่ดังกล่าวไว้ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2552 เนื่องจากพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นของนายทุนต่างชาติที่อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ และอยู่ในระหว่างกระบวนการตรวจสอบต่อสู้กันเรื่องเอกสาร ซึ่งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ยืนยันว่ามีนายทุนผู้ถือครองกระทำการบุกรุกป่า เพราะพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่เจ้าของที่ดินยืนยันว่ามีเอกสารสิทธิ์คือ น.ส.3 ที่มาจาก ส.ค.1 แต่ ส.ค.1 ทั้งนี้ กรมป่าไม้จะดำเนินการเสนอเรื่องไปยังกรมที่ดิน เพื่อให้มีการยกเลิกเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ต่อไป พร้อมเร่งรัดติดตามการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย เพราะกรณีนี้อาจเข้าข่ายการกระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือผู้ครอบครองตัวจริงอาจไม่ใช่คนไทย

สำหรับการลงพื้นที่ตรวจสอบการบุกรุกที่ดินในจังหวัดตรังครั้งนี้ เป็นไปตามแผนเฉพาะกิจยุทธการพิทักษ์ป่า 1/2562 (นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง) เนื่องจากผลจากการตรวจสอบป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองกรงหย่น อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และป่าสงวนแห่งชาติใกล้เคียง เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2562 พบว่า มีการบุกรุกจึงได้ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ป่าที่รับผิดชอบใน 3 จังหวัดอย่างละเอียด โดยการใช้อากาศยานบินสำรวจทางอากาศ เพื่อชี้เป้าให้ชุดภาคพื้นดินเข้าทำการตรวจสอบ และพบการบุกรุกที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติทั้ง 3 จังหวัด รวม 39 แห่ง โดยวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบการบุกรุก 9 แห่ง มีการเข้าตรวจภาคพื้นดินแล้ว 5 แปลง และวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ที่จังหวัดพัทลุง พบการบุกรุก 15 แห่ง และจังหวัดตรัง พบการบุกรุก 15 แห่ง ซึ่งถือเป็นการบุกรุกใหม่และหลายแปลงเป็นการกระทำที่รุนแรง เพราะต้องใช้เงินจำนวนมาก และเครื่องจักรกลหนัก จึงได้จัดตั้งกองอำนวยการร่วมเฉพาะกิจยุทธการพิทักษ์ป่า 1/2562 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเร่งดำเนินการเข้าตรวจสอบพื้นที่ป่าแบบรายแปลง และตรวจยึดคืนกลับมาทั้งหมดโดยเร็ว⁴

2) ชาวบ้านเร่งยื่นหลักฐานขอทำกิน "สวนปาล์ม" หมดสัมปทาน⁵

ชาวบ้าน 2 ตำบลในอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เร่งนำเอกสาร หลักฐานเข้าให้ถ้อยคำแจ้งความประสงค์ในการเก็บหาของป่ากับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หลังสัมปทานบริษัทเอกชน ที่ทำไว้กับกรมป่าไม้หมดแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2556 และควรให้ชาวบ้านเข้าใช้ประโยชน์แทนการบุกรุกของนายทุน

³ ยึดคืนพื้นที่สวนปาล์มกระบี่หมดสัมปทานอีกกว่า 130 ไร่. (2562). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 4 ธันวาคม 2563 จาก <https://mgronline.com/south/detail/9620000006542>

⁴ พบนายทุนบุกรุกป่าเพิ่ม 39 แห่งใน 3 จังหวัดภาคใต้. (23 พฤษภาคม 2562). โพสต์ทูเดย์. สืบค้น 4 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.posttoday.com/social/local/589944>

⁵ ชาวบ้านเร่งยื่นหลักฐานขอทำกิน "สวนปาล์ม"หมดสัมปทาน. (1 มิถุนายน 2561). ไทยพีบีเอส. สืบค้น 4 ธันวาคม 2563 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/272547>

เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ชาวบ้านตำบลคีรีวง และตำบลปลายพระยา จังหวัดกระบี่ นำเอกสาร หลักฐาน และเข้าให้ถ้อยคำ แจ้งความประสงค์ในการเก็บหาของป่ากับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หลังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ส่งเรื่องให้อำเภอฯ ช่วยคัดกรอง ท่ามกลางความหวังของชาวบ้านที่จะมีที่ทำกินเป็นของตนเอง การเปิดรับลงทะเบียนของทางอำเภอปลายพระยาครั้งนี้ เนื่องจากชาวบ้าน 100 คน ให้เหตุผลว่าภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เข้าไปใช้ประโยชน์ แทนการอนุญาตให้บริษัทเอกชนเช่าต่อ ตามที่เคยยื่นคำร้อง เนื่องจากได้เก็บเกี่ยวผลประโยชน์มานานกว่า 30 ปีแล้ว และหมดสัมปทานตั้งแต่ พ.ศ. 2556

ชาวบ้านอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เห็นด้วยที่ทางอำเภอปลายพระยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยหาทางออกให้ชาวบ้านเข้าเก็บหาของป่าในพื้นที่สัมปทานสวนปาล์มหมดอายุ เพราะชาวบ้านยากจน และนายอำเภอปลายพระยา กล่าวว่า สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกระบี่ ส่งเรื่องมาให้ทางอำเภอเป็นผู้คัดกรอง โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะมีการอนุญาตให้ชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากการส่งคืนพื้นที่เป็นการส่งคืนสวนปาล์มที่ใกล้หมดอายุ จึงเห็นควรอนุญาตให้ชาวบ้านเข้าไปเก็บหาของป่า ด้วยการเก็บผลปาล์มเพื่อหารายได้เสริม พร้อมกับการปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ขึ้นมาทดแทนเพื่อให้ป่ากลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง และยังเป็นการป้องกันกลุ่มเรียกร้องที่ดินทำกินจากนอกพื้นที่ เข้าไปปักหลักยึดสวนปาล์ม ใน พ.ศ. 2546 ชาวบ้านจากหลายจังหวัดกว่า 3 หมื่นคน รวมตัวที่หน้าศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาล นำที่ดินที่หมดสัมปทาน ทั้งภาคใต้ กว่า 1 แสน 3 หมื่นไร่ เฉพาะที่จังหวัดกระบี่ กว่า 7 หมื่นไร่ มาจัดสรรให้กับคนจน ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2546 แต่พบว่า ทุกพื้นที่ยังมีบริษัทเอกชน และเจ้าหน้าที่บางหน่วยงานเข้าไปเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ มีแกนนำและชาวบ้านที่มีชื่ออยู่ในกลุ่มเรียกร้องที่ดินทำกินถูกลอบยิงเสียชีวิตแล้วกว่า 10 คน ทุกคดีไม่มีความคืบหน้า

3) ชาวบ้านร้องนายทุนเตรียมซบ พื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทาน⁶

ชาวบ้านร้องนายทุนนำเครื่องจักรเข้าทำถนน ปรับพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทาน เนื้อที่รวมกว่า 600 ไร่ เพื่อเตรียมเข้าซบพื้นที่หลังหมดสัญญาสัมปทานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2558 และมีการข่มขู่ชาวบ้าน ขณะที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าตรวจสอบไปแล้วครั้งหนึ่ง แต่ไม่มีการจับกุมดำเนินคดี ทั้งที่มีคนงานและเครื่องจักรกลอยู่ครบ โดยชาวบ้านเรียกร้องให้แจ้งความดำเนินคดี และเตรียมจัดสรรที่ดินให้กับชาวบ้าน ไร่ที่ดินทำกิน ที่เคยเข้าชื่อยื่นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2561 พร้อมร้องขอความมั่นใจ ด้านความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หวั่นจะเกิดเหตุเช่นเดียวกับพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันหมดสัมปทานที่ จังหวัดกระบี่

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดตรัง (กอ.รมน.) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดตรัง (ส.ป.ก.) เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่หมดอายุสัมปทานในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง เนื้อที่กว่า 638 ไร่ ที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสายคลองร่มเมือง-ป่าสายควน และป่าเกาะอ้ายกลิ้ง หลังได้รับการร้องเรียนจากชาวบ้าน

⁶ ตรัง ชาวบ้านร้องนายทุนเตรียมซบ พท.สวนปาล์มหมดสัมปทาน. (16 มิถุนายน 2563). ศิริรินทร์พัชร ทงศักดิ์. สืบค้น 4 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.77kaoded.com/news/mydear/1730868>

ว่ามีนายทุนนำเครื่องจักรกลเข้าไปบุกกรุกด้วยการไถปรับถนนใหม่ และปรับพื้นที่ภายในสวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานดังกล่าว ทั้งนี้ จากการตรวจสอบเบื้องต้นว่า สวนปาล์มน้ำมันดังกล่าว เดิมบริษัทเอกชนเป็นผู้ได้รับอนุญาตสัมปทาน เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2545 สิ้นสุดใบอนุญาตเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งก่อนสิ้นสุดสัญญาสัมปทาน บริษัทดังกล่าวได้เสนอขอต่ออนุญาตสัมปทาน แต่กรมป่าไม้ไม่อนุญาต ทั้งนี้ พื้นที่ทั้งหมดจะต้องตกเป็นของรัฐ และใครจะเข้าไปหาผลประโยชน์ ยึดถือ ครอบครองไม่ได้ แต่ในข้อเท็จจริงหลังหมดอายุสัมปทาน มีชาวบ้านลักลอบเข้าไปเก็บเกี่ยวผลประโยชน์มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวระยะเวลาประมาณ 1-2 เดือนที่ผ่านมา มีชาวบ้านพบเห็นนายทุนเข้าไปบุกกรุกครอบครองด้วยการนำเครื่องจักรกลเข้าไปปรับถนนใหม่ตลอดแนวพื้นที่สัมปทาน รวมทั้งไถปรับพื้นที่จนโล่งเตียนไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ และส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างการไถปรับเพิ่มเติม ขณะเดียวกันมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตไปจำหน่าย โดยที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่รับผิดชอบในพื้นที่ไม่ได้เข้าดำเนินการใด ๆ จนมีชาวบ้านร้องเรียนไปยังหน่วยงานป่าไม้และกอ.รมน.จังหวัดตรัง ให้เข้าไปดำเนินการ และเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคมที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่แล้วครั้งหนึ่ง ซึ่งขณะเข้าตรวจสอบพบเห็นเครื่องจักรกล และคนงานกำลังไถปรับพื้นที่ แต่ไม่ได้ดำเนินการตรวจยึดจับกุมหรือดำเนินคดีใด ๆ เมื่อเจ้าหน้าที่กลับไปกลุ่มดังกล่าวยังนำเครื่องจักรกลเข้าไปไถปรับพื้นที่ตามปกติ แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และฝ่ายกำลังของ กอ.รมน. เข้าตรวจสอบ ทำให้กลุ่มนายทุนผู้เข้าครอบครองได้เคลื่อนย้ายนำเครื่องจักรกล และคนงาน ออกจากพื้นที่ไปแล้ว เบื้องต้นยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่จะยุติปัญหาอย่างไร

4) เวทีประวัติศาสตร์ ส.ส. รัฐบาล-ฝ่ายค้าน ร่วมแก้ที่ดินทับซ้อน⁷

เมื่อ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2562 สถาบันธรรมาภิบาลไทยได้จัดเวทีเสวนา เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เรื่อง “การปฏิรูปที่ดินป่าสัมปทาน 16 ปีที่รอคอย” ณ ศาลาประชาคม ที่ว่าการอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประชาชนและเกษตรกรจาก อำเภอท่าชนะ อำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอพนม อำเภอพระแสง อำเภอวิภาวดี อำเภอท่าฉาง อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตัวแทนเกษตรกร อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง จังหวัดชุมพร จังหวัดกระบี่ เข้าร่วมการเสวนา โดยมีผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พร้อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมฝ่ายค้าน และสมาชิกวุฒิสภา รับเรื่องปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน

นายเสถียร จันทิมาธร รองประธานสภาเกษตรกร จังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวว่า ปัญหาความเดือดร้อนเริ่มจากการการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่ามาตั้งแต่ พ.ศ. 2522-2525 ต่อมา พ.ศ. 2526 ได้มีบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งได้นำเครื่องจักรเข้ามาปรับพื้นที่ในเขตการใช้พื้นที่ของกองทัพอากาศ แต่ชาวบ้านได้รวมตัวกันต่อต้าน จนบริษัทฯ ยอมถอยออกจากพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่ประชาชนถือครองที่ดินอยู่ก่อนแล้ว จนมีปัญหาขัดแย้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2530 ต่อมา ใน พ.ศ. 2534 รัฐบาลได้มีการประกาศกฎีกากำหนดพื้นที่เขตอุทยาน พื้นที่ป่าต้นน้ำ มีกฎีกาประกาศเขตปฏิรูปที่ดินการเกษตร ทั้งอำเภอท่าชนะ ต่อมากรมป่าไม้ และสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร เข้าดำเนินการสำรวจพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทับซ้อนต่อไป

⁷ เวทีประวัติศาสตร์ ส.ส. รัฐบาล-ฝ่ายค้าน ร่วมแก้ที่ดินทับซ้อน. (27 ตุลาคม 2562). *คมชัดลึก*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.komchadluek.net/news/agricultural/395600>

3.4 บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

บันทึกข้อตกลง

ระหว่างกรมป่าไม้และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)
ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้
พ.ศ. 2538

เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้ได้มอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นำไปปฏิรูปที่ดินกลับคืนกรมป่าไม้เป็นไปตามนัยมติที่ประชุมเรื่อง แนวทางปฏิบัติงานการดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2538 ณ ห้องประชุม 2 กรมป่าไม้

กรมป่าไม้และ ส.ป.ก. จึงจัดทำบันทึกข้อตกลงแนวทางการปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ไม่สมควรจะนำไปปฏิรูปที่ดิน ดังนี้

1. พื้นที่ที่ไม่สมควรจะนำไปปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจะต้องดำเนินการกันออก ได้แก่ พื้นที่ดังต่อไปนี้
  - 1.1 พื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่า
  - 1.2 พื้นที่ที่มีสภาพหรือศักยภาพทำการเกษตรไม่คุ้มค่า
  - 1.3 พื้นที่ที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ และพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้ชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน
  - 1.4 พื้นที่ภูเขาสูงชัน หรือพื้นที่ที่มีความลาดชัน โดยเฉลี่ยตั้งแต่ 35% ขึ้นไป และพื้นที่ต้นน้ำ ลำธาร
  - 1.5 พื้นที่ที่กรมป่าไม้มีภาระผูกพันตามกฎหมาย เช่น สวนป่าของทางราชการพื้นที่ที่อนุญาตให้ส่วนราชการหรือเอกชนเข้าทำประโยชน์แล้ว (ยกเว้นพื้นที่ที่มีหนังสืออนุญาต สทก. ที่ราษฎรแสดงความประสงค์เป็นหนังสือขอรับหนังสืออนุญาตของ ส.ป.ก. แทน)
  - 1.6 พื้นที่ป่าชายเลน
  - 1.7 พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่ยังไม่มีราษฎรถือครองทำกิน
2. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้ได้มอบให้ ส.ป.ก. เพื่อนำไปปฏิรูปที่ดิน ซึ่งได้ประกาศกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว ในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ ให้ปฏิบัติ ดังนี้
  - 2.1 พื้นที่ที่ ส.ป.ก. ได้ทำการรังวัดแปลงที่ดินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส.ป.ก. จะส่งมอบพื้นที่ที่ไม่สมควรจะนำไปปฏิรูปที่ดิน คืนกรมป่าไม้ พร้อมแผนที่แสดงรายละเอียดพื้นที่ ทั้งนี้ กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. จะออกไปร่วมกันตรวจสอบในพื้นที่ โดยกรมป่าไม้เป็นผู้ดำเนินการรังวัดพื้นที่ ที่ ส.ป.ก. ส่งมอบคืนมา เพื่อดำเนินการสงวนต่อไป

- 2.2 พื้นที่ที่ ส.ป.ก. ยังไม่ได้รังวัดแปลงที่ดิน กรมป่าไม้และ ส.ป.ก. จะร่วมกันดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ เพื่อกันพื้นที่ที่ไม่สมควรจะนำไปปฏิรูปที่ดินออกก่อนที่ ส.ป.ก. จะรังวัดแปลงที่ดิน โดย ส.ป.ก. จะส่งมอบพื้นที่ที่ร่วมกันตรวจสอบและได้กันออกคืนกรมป่าไม้ เพื่อกรมป่าไม้ดำเนินการสงวนต่อไปโดยเร็วที่สุด
3. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้ได้มอบให้ ส.ป.ก. เพื่อนำไปปฏิรูปที่ดิน ซึ่งยังไม่ได้ประกาศกำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. จะร่วมดำเนินการกันพื้นที่ที่ไม่สมควรจะนำไปปฏิรูปที่ดินออกก่อนที่ ส.ป.ก. จะดำเนินการประกาศกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน
4. การดำเนินงานในพื้นที่ใด ๆ ในข้อ 2 และ ข้อ 3 กรมป่าไม้และ ส.ป.ก. จะต้องมีการประสานแผนการปฏิบัติ พร้อมทั้งการร่วมปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ โดยใช้งบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ

บันทึกข้อตกลง

ระหว่าง

กรมป่าไม้และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

พ.ศ. 2541

ตามที่กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ พ.ศ. 2538 เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 และได้ถือปฏิบัติร่วมกันมานั้น ปรากฏว่า ยังมีลักษณะงานอื่น ๆ นอกเหนือจากบันทึกข้อตกลงดังกล่าวที่สมควรจะต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกัน ดังนั้น เพื่อให้เป็นการครอบคลุมการปฏิบัติงานที่กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ร่วมกันดำเนินการอย่างกว้างขวาง และเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งส่วนราชการและประชาชน จึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงเพิ่มเติมระหว่างกรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ขึ้น ดังนี้

1. ให้มีสำนักงานความร่วมมือระหว่างกรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. เพื่อกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติ และความร่วมมือระหว่างกันตามข้อตกลงนี้ หรือกรณีอื่นที่จะมีขึ้นต่อ ๆ ไป
2. การปฏิบัติงานกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. ตามบันทึกข้อตกลงเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ร่วมกันประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในเวลา 2 ปี
3. หากมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพที่กรมป่าไม้จะต้องส่งมอบให้ ส.ป.ก. นำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตรวจสอบกันพื้นที่ที่ไม่สมควรจะนำไปปฏิรูปที่ดินออกก่อนส่งมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการต่อไป
4. การขออนุญาตใช้พื้นที่ในป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. นำไปปฏิรูปที่ดิน หากมีผู้มาขออนุญาตทำประโยชน์ในที่ดินและที่ดินนั้นยังไม่พ้นสภาพการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ก่อนที่กรมป่าไม้จะพิจารณาอนุญาตหรือต่ออายุการอนุญาต ต้องได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะนำพื้นที่บริเวณดังกล่าวไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
5. การขออนุญาตหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินในพื้นที่ที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แต่ยังไม่มีการออกกฎหมายกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน หรือมีพระราชกฤษฎีกาแล้ว แต่ยังไม่เพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497
6. ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. นั้น ถ้ามีพื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากมีสภาพป่าเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยในพื้นที่ราบ และมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ ให้กรมป่าไม้ร่วมกับ ส.ป.ก. และหน่วยงานอื่น

ร่วมจัดทำโครงการบริหารและจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าแปลงเล็กแปลงน้อย ที่มีได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เป็นแหล่งอาหารและใช้ประโยชน์อื่น ๆ ของชุมชนอย่างยั่งยืน

7. กรมป่าไม้และ ส.ป.ก. จะร่วมกันดูแลพื้นที่ตามแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ติดต่อกับเขตปฏิรูปที่ดินให้มีการบุกรุกพื้นที่ และจะร่วมกันก่อตั้งและอบรมประชาอาสาพิทักษ์ป่า แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้ดูแลรักษาป่าตามแนวเขตปฏิรูปที่ดินที่ติดต่อกับเขตป่าไม้ต่อไป

8. เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดให้ ส.ป.ก. และกรมป่าไม้ร่วมกันดำเนินการให้มีการปลูกต้นไม้เป็นแนวกันชนเพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าไม้รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจประเภทไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นในเขตที่ดิน ส.ป.ก. ทั้งนี้ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

9. เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน กรมป่าไม้จะให้การสนับสนุนในเรื่องพันธุ์ไม้ และวิชาการในโครงการที่จะร่วมกันจัดให้มีขึ้นต่อไป

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2541